

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

NÁZEV PRÁCE:	Interakce mezi budovou a uživatelem v čase na příkladu objektu ABX v Praze
AUTOR PRÁCE:	Ing. Jan ŽEMLIČKA
ŠKOLITEL:	prof. Ing. arch. Matúš Dulla, DrSc.
ŠKOLÍCÍ PRACOVNÍŠTĚ:	Ústav urbanismu FA ČVUT
OBOR STUDIA:	Architektura, Teorie a tvorba
OPONENT:	prof. Ing. arch. Michal KOHOUT

Aktuálnost

Kvalita staveb a vystavěného prostředí je veličina projevující především dlouhodobě. Při průměrné životnosti staveb cca 80-100 let (tj. dva až tři běžné odpisové cykly) tedy hovoříme spíše o desetiletích než jednotkách let. Uvádí-li v předložené práci zástupce dodavatele P. Franta, že pro něho bylo zcela neobvyklou zkušeností, že investor stavby objektu ABX „byl ochoten investovat vyšší pořizovací částku, pokud měla i v delším časovém horizontu přinést úsporu provozních nákladů“ a že „i špičkoví developeri nedrží jakoukoliv budovu dlouhodobě ve svém portfoliu, ale vždy ji nejdéle ve střednědobém horizontu prodají institucionálním investorům, a proto je pořizovací cena vždy klíčová pro volbu řešení...“ (str. 76-77), je to svým způsobem velmi špatná zpráva pro naši architekturu. Spojíme-li si to s tím, co o průměrné administrativní budově uvádí The British Council for Offices, že totiž poměr mezi investičními náklady, provozními náklady a mzdovými náklady uživatelů je ve Velké Británii za dobu životnosti cca 1:5:200, přičemž správná rozhodnutí v investiční fázi významně ovlivňují efektivitu obou následných investic, pochopíme, že takto nastavené prostředí je potencionálně neefektivní a nebezpečné pro všechny jeho uživatele. Investiční nastavení v ČR totiž ve svém důsledku znamená, že se zpravidla ani nesbírají údaje o výkonnosti staveb v delších časových horizontech. V tomto smyslu lze považovat předloženou práci v našem prostředí za inovativní.

Metodika, výsledek a přínos práce

Po metodické stránce však není práce zcela konsistentní. Přes řadu zajímavých dílčích údajů a originálních postřehů postrádá práce jasnější žánrové a metodické ukotvení. Dle vlastního vyjádření je hlavním předmětem práce „vývoj názorů uživatelů na fungování konkrétní budovy a na

prováděné úpravy, vyplývající z nových požadavků a poznatků z denního provozu“ (str. 8). Přitom okruh témat, kterými se práce zabývá, je poměrně široký a osciluje od víceméně architektonicko-teoretických poznatků (architektonický prostor budovy jako součást městského prostředí a psychologie pracovního prostředí) přes uživatelské parametry (vyhodnocení požadavků zaměstnanců), témata více technická (technická kvalita vnitřního prostředí z hlediska fyzikálních parametrů a fungování systémů tzb) až po celkové zobecnění (str. 9). Tím spíše lze očekávat, že metodice práce bude věnována významná pozornost. Nelze se přitom ubránit dojmu, že se tak nestalo v potřebné hloubce. Kapitola 3. *Současný stav studované problematiky* je v tomto smyslu značně skoupá a neposkytuje jasnější východiska pro uchopení problematiky, či lépe tvrdí, že se taková východiska nepodařila pro řadu témat (vliv fyzikálních parametrů pracoviště – tepelná a akustická pohoda) na pracovní výkon) najít. Takovému tvrzení lze jen obtížně věřit vzhledem k tomu, že existují celé organizace¹ či odborné časopisy,² které se problematice provozního vyhodnocování kancelářských budov věnují.

Ve výsledku se tedy nejedná ani o pokus aplikovat nějakou ucelenější vyváženou metodu vyhodnocení provozu budovy (post-occupancy evaluation) či její dílčí části. Není zcela jasné z jakých podkladů či příkladů práce metodicky vychází. Není ani jasné jakým způsobem a za jakým účelem byla generována empirická data, ze kterých vychází, zda na základě nějaké širší strategie potřeby po celkovém vyhodnocení budovy,

¹ Vedle již zmíněného BCO (The British Council for Offices) např. jen namátkou BOMA International (Building Owners and Managers Association), ULI (The Urban Land Institute), UBT (The Usable Buildings Trust), IAPS (The International Association of People-Environment Studies), EDRA (The Environmental Design Research Association), CBE (The Center for the Built Environment), AOBA (Apartment and Office Building Association of Metropolitan Washington) atd.

² Např. Building Research & Information

či spíše jako reakce na vyvstávající požadavky. Z práce nelze dokonce zcela spolehlivě vyčíst, co je jejím hlavním jádrem – zda komplexní provozní vyhodnocení budovy, dílčí vyhodnocení z pohledu koncového uživatele, či vyhodnocení jejích stavebně-fyzikálních parametrů, M&E systémů, nebo o vyhodnocení energetické efektivity budovy či jiné dílčího – byť i velmi podstatného – systému, nebo o nějakou kombinaci těchto posouzení. Jedná se spíše o volně seřazený sled úvah, které mají tu větší (např. 6.1. Požadavky zaměstnanců a jejich vyhodnocení), tu menší (např. 5.26 Budova ABX jako součást městského prostředí) relevanci, avšak chybí to nejcennější (a bezpochyby i nejobtížnější) – totiž uvedení těchto dílčích posouzení do vzájemných souvislostí či alespoň do širšího rámce.

Formálně

- V práci chybí jasně formulovaná výzkumná otázka, hypotéza i její verifikace.
- V práci občas dochází k míšení odborného a hovorového jazyka. To na jednu stranu působí anglosasky uvolněně, na druhou stranu, spolu s ostatními charakteristikami přispívá k dojmu určité nejasnosti.
- V práci se poměrně často vyskytují neozdrojovaná tvrzení (např. prakticky celá str. 53) či obrazové přílohy, u kterých není jasný zdroj (např. obr. 46, 47). Rovněž není jasné, kdo je autor obr. 29-38 T. Chmel a jaká je jeho úloha (vizualizace zhotovené pro potřebu disertační práce dle pokynů autora, nebo pro potřeby výzkumu v rámci ČSOB?)
- V práci se občas objevují chyby způsobené nedostatečnou editací textu (str. 9 opakující se téma v druhé i čtvrté odrážce; str. 44 – počty typů clonění nejsou tři ale čtyři atd.). Celkově však jejich množství není kritické.

Ostatní připomínky

- Byly v průběhu práce její výsledky prezentovány formou odborných či popularizačních článků či v rámci účasti na konferencích atd.?
- Seznam literatury by si zasloužil strukturovanější pojetí, především ve

smyslu typu použitých zdrojů. Rovněž je překvapující, že se – jak se zdá – pracuje prakticky výhradně se třemi typy zdrojů: knihy (převážně), diplomové práce a ČSN. Málo, či snad vůbec se pracuje s odbornými články či internetovými publikacemi. Především malé zastoupení článků jako citačního zdroje je vzhledem k povaze předmětu práce překvapující, neboť se dá předpokládat (a letmá kontrola v Building, Research & Information to potvrzuje), že velká část takových studií v zahraničí bude publikována právě tímto způsobem.

Závěr

Práce je sympatická svou snahou otevřít v českém prostředí zanedbávanou oblast provozních vyhodnocení (POE). Doktorand využívá svých jedinečných zkušeností z formování zadání, projekčního vývoje a zprovoznění jedné z největších kancelářských budov v ČR. V tomto smyslu se jedná o velmi zajímavou a cennou zkušenost. Přesto se nelze ubránit dojmu, že se z takto nastavené situace dalo při lepší metodické přípravě a promyšlenějším postupu vytěžit podstatně více. V mezinárodním kontextu je podstata práce procedurou s vypracovanými (být možná nikoliv všeobecně přijímanými) pravidly. Ta však nejsou v práci důsledně uplatněna, resp. neexistuje evidence, že by se jimi doktorand hlouběji zabýval.

Doktorand je osobou odborně erudovanou, s výjimečnou profesní kariérou i jedinečným materiálem v podobě dlouholeté spolupráce s klientem – na domácí poměry – neobvykle koncepčním. Svým způsobem lze proto hovořit o určité ztracené příležitosti a nevyužitě výjimečné konstelaci.

Předloženou disertační práci považuji z hlediska splnění požadavků na disertační práce za hraniční. Doporučuji ji však k obhajobě. Po úspěšné obhajobě, může být doktorandovi přiznána vědecká hodnost Ph.D.

V Praze 03. 05. 2019

prof. Ing. arch. Michal Kohout